

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ У ТРЕКІНГОВИХ ТУРАХ В УКРАЇНІ

Тези висвітлюють актуальні питання в сфері активного відпочинку в Україні, зокрема зазначається, що будь-який вид активного відпочинку потребує дотримання правил безпеки, на всіх етапах подорожі. Робота визначає актуальність розгляду цих питань у контексті розвитку туризму в Україні та може слугувати основою для подальших досліджень у сфері активного відпочинку та туризму.

Ключові слова: безпека, трекінг, правила безпеки, супровід.

The theses consider current issues in the field of active recreation in Ukraine, in particular, it is noted that any type of active recreation requires compliance with safety rules at all stages of the trip. The work determines the relevance of consideration of these issues in the context of the development of tourism in Ukraine and can serve as a basis for further research in the field of active recreation and tourism.

Keywords: security, tracking, safety rules, support.

Постановка проблеми. Активний відпочинок стає все більш доступним, охоплюючи практично кожного, хто цікавиться створенням та отриманням високоякісного туристичного продукту. Бурхливий розвиток та популяризація різноманітних форм та видів активного туризму в Україні визначають необхідність вирішення ключових питань безпеки, пов'язаних із комерційними туристичними походами.

В останні роки в туристичній галузі України суб'єктами туристичного бізнесу та самодіяльними туристичними клубами створюються і реалізуються різноманітні тури з активного відпочинку, застосовуючи технології видів спортивного туризму: хайкінг, трекінг, каякінг, рафтинг, велосипедні й лижні подорожі та інші.

Будь-який вид активного відпочинку засобами спортивного туризму потребує комплексного підходу при розробці і реалізації такого туру. Головною ознакою турів з активного туризму є його безаварійність, як найважливіша вимога при створенні і реалізації туру.

На жаль, на сьогодні в Україні не всі суб'єкти туристичного бізнесу при створенні та реалізації різноманітних гірських турів, дотримуються загальноприйнятих правил безпеки в активному туризмі.

Слід зауважити, що в Україні Федерацією спортивного туризму накопичено великий досвід з організації безпеки туристських подорожей у природному середовищі, а також вітчизняними науковцями напрацьовано великий пласт здобутків щодо

забезпечення безпеки в активному туризмі. Відтак, вчені В. В. Абрамов та М. В. Тонкошкур розробили програму з підготовки студентів з навчальної дисципліни «Спортивний туризм» [2], Л. О. Тимошенко та К. В. Лабарткава створили навчальний посібник «Основи туризму» [5], науковець В. М. Зігунов видав досить велику кількість наукових праць щодо підготовки фахівців у туристичній сфері, одна із таких робіт є «Рекреаційно-туристська підготовка майбутніх менеджерів з туризму» [3] тощо.

Наукові та методичні напрацювання вчених мають неодмінно стати базовою константою в державну програму та систему підготовки відповідальних менеджерів суб'єктів туристичного бізнесу, які координують напрям активного туризму і відповідно інструкторів-гідів супроводу туристів на маршрутах активного туризму. Слід наголосити, що основу правил безпеки трекінгового туру необхідно будувати на правилах безпеки, які передбачені в спортивному пішохідному та гірському туризмі.

Аналіз випадків порушення правил безпеки у різноманітних турах з активного туризму свідчить, що суб'єкти туристичного бізнесу з метою отримання максимального прибутку можуть порушувати ряд правил безпеки щодо підготовки до походу: розробки туристичного маршруту, врахування погодних умов, підборі необхідних кадрів (інструкторів). Зазначеними аспектами ні в якому разі не можна нехтувати при наданні послуг у сфері активного туризму. Правила та умови організації безпеки зі спортивних походів слід адаптувати під різноманітні види комерційних трекінгових турів.

Метою роботи є виявлення нормативно-теоретичних аспектів забезпечення безпеки трекінгових турів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Безпека в трекінгових турів є надзвичайно важливою, оскільки вони проводяться в гірських умовах, які можуть бути непередбачуваними і потенційно небезпечними для учасників подорожей. Так, Закон України «Про туризм» надає гарантії безпечного перебування туристів на території України і зобов'язує органи влади та суб'єктів туристичної діяльності розробити комплекс заходів з безпеки туристів. Суб'єкти туристичної діяльності розробляють конкретні заходи щодо забезпечення безпеки туристів, екскурсантів, які беруть участь у туристичних подорожах, походах, змаганнях, запобігання травматизму та нещасним випадкам і несуть відповідальність за їх виконання» [1].

В Україні діє міждержавний стандарт (ДСТУ 28681.1-95) «Туристично-екскурсійне обслуговування», який передбачає порядок проектування туристичних послуг, включаючи розгляд можливих ризиків, які можуть викликати негативні наслідки і спричинити шкоду здоров'ю туриста та його майну.

Не дивлячись на вимоги законів та напрацьований досвід Федерацією спортивного туризму України з організації безпеки подорожей у природному середовищі, суб'єкти туристичного бізнесу нерідко легковажно, розраховуючи на ненастання нещасних випадків, нехтують правилами організації безпеки турів з активного туризму.

Наголосимо на ряді ключових аспектів безпеки, які слід враховувати під час їх створення та реалізації комерційних трекінгових турів в Українських Карпатах. Так, важливо забезпечити всіх учасників гірської подорожі всім необхідним для безпечного пересування та життя в горах. Учасники туру повинні мати надійне спорядження, відповідний одяг для гірських умов, надійне взуття, їжу та воду, необхідне обладнання для організації бівуаків. Часто організатори трекінгових турів нехтують забезпеченням учасника подорожі якісним взуттям, розраховуючи на легкий маршрут, який учасник зможе пройти у своєму звичайному (міському) взутті.

Досить значним питанням залишається проведення інструктажу з групою щодо техніки безпеки під час руху на маршруті, привалів, ночівлі та правилами поведіння з вогнищами, поведіння у природному середовищі та ін. Зрозуміло, що таку кількість правил безпеки не завжди хочуть пояснювати учасникам туру організатори, але й самі учасники не завжди готові сприймати стільки правил з техніки безпеки конкретної подорожі.

При створенні комерційного трекінгового туру організатори мають приділяти значну увагу розробці маршруту, по якому буде проходити група туристів. Маршрут має бути визначений на топографічних картах і на спеціалізованих топографічних Інтернет-носіях. На маршрутах також заздалегідь повинні бути позначені небезпечні місця для учасників подорожі.

Важливо враховувати всю інформацію при створенні та реалізації трекінгового туру щодо організації безпеки, а саме: тривалість подорожі, набори висоти на треку маршруту, складність локальних перешкод, стан фізичної підготовки учасників, рівень їх технічної і тактичної підготовки, темп руху на маршруті та дисципліну в групі тощо. На жаль, піддаючись на попит ринку активного туризму, інколи організатори подорожей можуть прокладати маршрути й вести туристів через мало відомі природні локації. Погане знання маршруту трекінгового туру фахівцями супроводу туристських груп призводять до небажаних наслідків.

Слід окремо сказати, що перед початком руху туристичної групи організатор трекінгової подорожі має належним чином повідомити гірські пошуково-рятувальні підрозділи ГУ ДСНС про маршрут, склад туристичної групи, час подорожі тощо. Інформацію про конкретні вимоги та способи повідомлення можна отримати на сайті ГУ ДСНС України. Для прикладу, наведемо сайт ГУ ДСНС

України у Закарпатській області: «<https://zk.dsns.gov.ua>» [4].

Важливим аспектом в забезпеченні безпеки трекінгових є передбачення погодних умов. Перед виходом туристичної групи на маршрут організаторам і фахівцям супроводу слід уважно дослідити і постійно стежити за станом і змінами погоди та вчасно реагувати на них, враховуючи потенційні небезпеки, та передбачати виникнення небезпечних умов для туристів, які подорожують. Організатори трекінгових турів, з метою отримання прибутку, часто можуть нехтувати погодними умовами.

Підбір фахівців супроводу туристів на маршрутах активного туризму для організаторів трекінгових турів є найголовнішим завданням. Оскільки, саме фахівці супроводу туристської групи відповідають за дотримання туристами всіх правил безпеки під час подолання маршруту трекінгового туру. На жаль, на даний час законодавством України не передбачено чітких вимог до програм професійної підготовки фахівців супроводу трекінгових турів. Однак національним класифікатором професій України передбачені такі професії, як: фахівець із туристичної безпеки, інструктор спортивний з туристичного супроводу, інструктор оздоровчо-спортивний та провідник (за видами туризму), метою роботи яких є консультування з подорожжями та організація безпечних умов подорожжями у природному середовищі та ін. [6]. Як показує практика реалізації трекінгових турів в Україні, деякі організатори трекінгових подорожжями не мають достатнього туристсько-спортивного досвіду з маршрутного туризму, що приводить до нехтування правилами безпеки.

Висновки. Безпека у трекінгових турах є проблемою найвищого значення, оскільки гірські умови можуть бути непередбачуваними та потенційно небезпечними.

Ключові аспекти безпеки в трекінгових турах, які важливо враховувати, включають підготовку учасників, планування маршруту, належний підбір спорядження, уважне спостереження за погодними умовами та підбір кваліфікованих фахівців супроводу туристів. Суб'єкти туристичної діяльності мають дотримуватися законодавчих вимог щодо дотримання безпеки учасників, а також постійно вдосконалювати процеси планування та реалізації трекінгових турів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про туризм»: Закон від 15.09.2023 № 324/95-ВР, База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.03.2024)
2. Абрамов В. В., Тонкошкур М. В. Програма з підготовки студентів з навчальної дисципліни спортивний туризм. Харків: ХНАМГ, 2011. 31 с.
3. Зігунов В. М. Рекреаційно-туристська підготовка майбутніх менеджерів з туризму. *Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка*. 2010. № 16. С.64 – 71.
4. Сайт ГУ ДСНС України у Закарпатській області. URL: <https://zk.dsns.gov.ua>

5. Тимошенко Л. О., Лабарткава К. В. Спортивний туризм : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: ЛДУФК, 2012. Ч. 1. 150 с.
6. Національний класифікатор України //класифікатор професій: Наказ від 28.07.2010 р. № 327: станом на 16 січ. 2024 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення: 25.03.2024)

Г. А. Заячківська
*Хмельницький кооперативний
торговельно-кооперативний інститут*

СОННИЙ ТУРИЗМ ЯК НОВИЙ ТРЕНД РЕКРЕАЦІЇ

Розглянуто сутність сонного туризму як нового тренду рекреації. Визначено цілі сонного туризму, до яких віднесено відновлення сил та вироблення відповідних звичок щодо покращення сну. Установлено форми сонного туризму: відпочинок на елітних курортах, у капсулах для сну в аеропортах, готелях для сну, на круїзних лайнерах, поїздах для сну, кемпінгах і глемпінгах, ретрити для сну.

Ключові слова: *рекреація, сонний туризм, форми сонного туризму.*

The essence of sleep tourism as a new recreational trend is considered. The goals of sleep tourism are defined, which include restoring strength and developing appropriate habits to improve sleep. The forms of of sleep tourism are identified: rest at luxury resorts, in sleep pods at airports, nap hotels, cruise ships, sleep trains, camping and glamping, sleep retreats.

Keywords: *recreation, sleep tourism, forms of sleep tourism.*

Подорожі з метою відновлення життєвих сил людей набирають все більшої популярності у XXI ст. Велика завантаженість на роботі, постійні дедлайни, робота у вихідні дні, особисті проблеми тощо викликають перевтому, яка призводить до інформаційного, комунікативного або емоційного стресу. У свою чергу стрес викликає погіршення якості сну та безсоння і, як результат, зниження працездатності, професійне вигорання, поява проблем зі здоров'ям. Бажання відновитися викликає у людей зростаючий інтерес до сонного туризму. Згідно звіту Skyscanner, майже 50% мандрівників у США тепер більше піклуються про здоровий сон, який є головною метою у програмі відпустки 24% американських туристів, за ним йдуть кулінарні курси – 23% та піші прогулянки – 22% [1]. Пошук способів вирішення проблеми порушень сну призвів до того, що все більше дестинацій та готелів почали пропонувати відпочиваючим послуги, зорієнтовані на здоровий сон з метою відновлення сил та енергії.

Метою роботи є розкриття сутності сонного туризму як нового тренду у сфері рекреації.